

Den smalle bog

Digitalt kulturtidsskrift. Redigeret af Jakob Brønnum. 4. årgang. ISSN: 2446-0079

Hvem er det, der skriver?

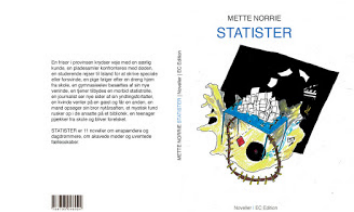
Forfattere i Den smalle bog

Læs Den smalle bog fast

Kontakt og kolofon

Mennesker som hele tiden føler sig forkerte

Mette Norrie: "Statister" noveller EC Edition 2019, 110 sider, vejl. pris 249,- Af Solvej Paabøl Andersen "Statister" er en saml...

Slå op i Den smalle bog

Find rundt i Den smalle bog

Den smalle bog er et tidsskrift for boganmeldelser og bringer desuden klassikerlæsninger, fra 1. jan. 2019 klummen En litterær refleksion, samt skønlitterære og essayistiske originaltekster

Midt på siden står det seneste indlæg. Øverst i højrespalten og øverst i venstrespalten står de foregående indlæg. Længere nede i højrespalten kan man læse tidsskriftet kronologisk og man kan klikke sig ind på tidsskriftets forskellige stofgrupper. Længere ned i venstrespalten er nogle af de mest læste, tidligere indlæg fremhævet. Længere nede er forskellige relevante links. Øverst på siden kan man se, hvem der skriver på Den smalle bog og hvem de skriver om.

Flere indlæg fra Den smalle bog

- De døde kan høre, at man tænker på dem Julia Werup Ensomme mænds død Det poetiske bureaus forlag, 150 kr. Af Søren E. Kristoffersen At skrive om et værk er en form for psyko...
- Afstanden mellem en engel og et lig Bjørn Thomsen Slagger Forlaget Fuglekøjen 2016 107 sider, 149 kr. Af Jakob Brønnum Jeg har været igennem flere faser i min læsning af ...
- Lykke-Per som tidsbillede af Danmark Klassikerlæsning. Henrik Pontoppidan: "Lykke-Per", 1904/05. Bille August kommer i

lørdag den 10. august 2019

Er argumentet svagt, så hæv stemmen og gentag det!

To bøger fra samme forlag beskriver populismens sprogbrug til forskellige tider. Den ene bog omhandler Det Tredje Riges sprog, mens den anden analyserer det sprog, der præger nutidens danske udlændingebate. Der er både forskelle og ligheder.

Victor Klemperer: "LTI Lingua Tertii Imperii, Det Tredje Riges sprog. En filologs notesbog", 1947, dansk udgave ved Henning Vangsgaard, Tekst og tale 2011.

Knud Lindholm Lau: "Bare fordi at – sprog og forestillinger i udlændingebatten", Tekst og Tale Forlag 2018, 302 sider, 278 kr.

Af Egil Hvid-Olsen

Det evindelige historiske øjeblik

Indtil for få år siden kunne man næsten dagligt høre politikere og journalister tale om "et historisk øjeblik", når de beskrev en indenrigspolitisk beslutning eller et ministerielt besøg. Så vidt jeg fornemmer, er denne sprogbrug heldigvis ikke helt så hyppigt benyttet længere. Det er ganske vist ikke løgn, at en mindre indenrigspolitisk beslutning såvel som et ministerielt besøg på Kattens Værns hovedkontor, eller hvor det nu kan være, er et historisk øjeblik. Når man går på toiletet er det jo også et øjeblik, der indskrives sig i den historie, der udgør ens liv. Men det er bare ikke alle historiske øjeblikke, der er lige vigtige. Bliver der fokus på for mange ubetydelige øjeblikke, mister man let overblikket, og så synes alt først lige gyldigt og siden ligegyldigt. Da fortøner selv de vigtigste øjeblikke sig i nyhedsstrømmens evigt glitrende flod, der søger at fange vælgerens, forbrugerens, borgerens opmærksomhed i 10-12 sekunder, men helst heller ikke længere, da fokus derved tages fra det næste påståede historiske øjeblik. Den lange række "historiske øjeblikke" er med til at skabe det frådende hastværk, der præger en tid, hvor vi konstant skal vækste (bemærk, at det ikke var nok for nutidens konkurrencestatsideologer at have substantivet "vækst"; man måtte for alt i verden verbumisere det, så det kunne bruges dobbelt så ofte, selvom det lyder lige så tosset som min ovenstående til lejligheden konstruerede glose) for at opretholde vores levestandard.

Også før i tiden har man

Er argumentet svagt, så hæv stemmen og gentag det!

Få en mail, når Den smalle bog udkommer

Email address...

DE SMALLE BØGER - Klik og se mere

- ▼ 2019 (35)
  - september (1)
  - ▼ august (4)
    - Jagten på den langtidsholdbare kærlighed
    - Hvad den medicinske bakteriologi har at sige om or...
    - Er argumentet svagt, så hæv stemmen og gentag det!...
    - Mennesker som hele tiden føler sig forkerte
  - juli (4)
  - juni (5)
  - maj (4)
  - april (3)
  - marts (6)
  - februar (4)
  - januar (4)
- 2018 (43)
- 2017 (36)
- 2016 (34)

Den smalle bogs stofgrupper. "Lyrik", "Prosa" og "Essay" er originaltekster

- antologi (1)
- boganmeldelse (62)
- dagbøger (1)
- digtsamling (21)
- En litterær refleksion (5)
- essay (3)
- eventyr (1)
- fabler (1)
- faglitteratur (8)

Viktor Klemperer

påberåbt
sig denne
ubrudte
række af
historiske
øjeblikke.
I Victor
Klemperer
rs
gennemg

- klassikerlæsning (11)
- kortroman (2)
- kunstbog (4)
- lyrik (3)
- noveller (3)
- prosa (5)
- prosadigt (2)
- roman (13)

 Sidevisninger i alt

96,612

ang af Det Tredje Riges sprog skriver han:

”Nationalsocialismen tager sig selv så alvorligt og er så overbevist om eller vil overbevise andre om sine institutioners varighed, at enhver bagatel som angår den, og alt som den rører ved, har historisk betydning. Enhver tale, Føreren holder, er historisk, selv om han siger det samme hundrede gange, selv om han intet siger med sine ord, historisk er også ethvert møde med il Duce, selv om det ikke ændrer noget som helst ved de bestående forhold. Historisk er enhver sejr for en tysk racerbil, historisk er indvielsen af enhver motorvej, og hver eneste vej og hver eneste strækning af vejen bliver indviet. Historisk er enhver høsttakkefest, historisk er enhver partidag, historisk er højtidsdage af enhver art, og eftersom Det Tredje Rige kun kender højtidsdage – man kunne sige, at det led af mangelen på hverdage, led dødeligt, ligesom kroppen kan være dødeligt syg af saltmangel – betragter den alle dage som historiske.” (s. 60).

Dermed er det ikke sagt, at danske journalister og politikere har været ved at føre landet ind i en ny nazistisk æra med deres fokus på ”historiske øjeblikke”, men det afslører, at det ikke er ligegyldigt, hvordan man formulerer sig. Der ligger latente farer i bestemte formuleringer. Blandt meget andet tydeliggøres dette i Klemperers analyse af nazisternes sprogbrug.

Fjendebilleder – dengang og nu

Betegnelsen ”nazisternes sprogbrug” er desværre ikke præcis nok, for noget af det, Klemperer påviser, er, at propagandaen listede sig ind i hverdags sproget, så folk, der ikke anså sig selv som nazister, pludselig talte indforstået - og for nogles vedkommende ukritisk - om for eksempel ”aljøden”; den nazistiske konstruktion, der på påstået videnskabelig basis skulle overbevise de ariske tyskere om, at alle jøder havde én mission, nemlig gennemførelsen af ”verdensjødedommen”, hvis mål det var at udrydde alt tysk. Den jødiske race er ifølge denne afsporede tanke bundet til et indædt had mod det tyske. Hitlers jødehad blev bevidst vendt på hovedet, så det med ét var jødernes had, der nødvendiggjorde det tyske forsvar mod disse ”artsfremmede”, hvis tilstedeværelse udgjorde en genetisk trussel mod det ariske tyske folk. Derved konstruerede nazisterne en undskyldning for at forfølge jøderne. Det var ikke særlig behændigt, men ikke desto mindre forbløffende effektivt, for i sidste ende var det tanker som denne, der sendte seks millioner jøder i døden (s. 206, 372).

Også i vore dage lægges særlige befolkningsgrupper for had. Igen: Vi er næppe på vej ind i en dansk nazistisk æra, men det er ikke desto mindre tankevækkende, at man stadig oftere hører om, at muslimer kun er ude på at islamisere vesten. Der er ganske vist muslimer, der selv mener, at dette er vejen frem, men dels er det langt fra alle muslimer, der er tilhængere heraf, dels vil det ikke kunne lade sig gøre. Alene de interne stridigheder indenfor den af islam prægede verden umuliggør en sådan islamisering. Derfor er det udtryk for et konstrueret fjendebillede, en

hadsk og farlig form for propaganda, når meningsdannere igen og igen truer med det kommende muslimske verdensherredømme. Der er ikke langt fra denne forestilling til glosen ”verdensjødedom”.

Det giver langt bedre mening at integrere de til Vesten nytilkomne muslimer, end at marginalisere dem. Gør man det sidste, får de først en grund til at modarbejde det samfund, de er kommet til.

Følelsernes domsafsigelse

En anden kobling mellem nutidens politiske mode og nazitidens lingo ses indenfor retspolitikken.

De seneste år har vi her til lands oplevet en strammere kurs overfor voldskriminelle. Straffene skærpes, fængslerne er overfyldte, hvilket har medført, at det er blevet lettere at sætte indsatte i isolation, og når straffen er udstået, halter resocialiseringen, hvilket presser mange tilbage i kriminalitet. Ikke desto mindre tales der igen og igen om ”retsfølelsen”. Beklageligvis er det de færreste politikere, der lægger afstand til dette begreb, for der synes at være stemmer i at tage netop denne følelse alvorligt. Men er det ikke fakta, der skal være vejledende for de politiske beslutninger? Hvad har følelser i så fald at gøre i en retspolitisk debat? Selv om intet tyder på, at øgede straffe gør de kriminelle mindre kriminelle, men derimod resocialiserende tiltag, bliver der fra politisk side talt om den krænkede retsfølelse. Det er, som om man i højere grad spekulerer i hævn end i at sikre, at den enkelte kriminelle fremover undlader at begå lignende handlinger. Lovgiver man ud fra hævntørst (som er en følelse), gavner man hverken offer eller gerningsmand, men lovgiver man ud fra det, der kan formindske risikoen for, at gerningsmanden begår kriminalitet igen, gavner man ikke alene forbryderen, men også dem, der kunne være blevet hans næste potentielle ofre.

Netop den problematiske retsfølelse påberåbte den nazistiske propaganda sig, og den gjorde det oven i købet med den forstærkede formulering ”den sunde retsfølelse”, som om man bevidst ville skjule det usunde i netop dette begreb. Da man systematisk fratog de tyske jøder deres formuer, var det blandt andet med baggrund i ”den sunde retsfølelse” (s. 275f.). Handlingen byggede givetvis på en følelse, nemlig den at være mere værd end andre; men følelsen var hverken sund eller retfærdig.

En jødisk filolog i Nazityskland

Victor Klemperer (1881-1960) var sekulariseret jøde. I 1906 blev han gift med Eva, der var kristen, og i 1912 blev han døbt i en protestantisk kirke. Som soldat under 1. verdenskrig blev han tildelt den bayriske fortjenstmedalje. Inden da havde han læst filologi, fungeret som journalist, skrevet ikke mindre end to doktorafhandlinger, men kun vundet begrænset anerkendelse, da han gik imod de akademisk litterære strømninger, der hævdede tysksproget litteratur og åndsliv op til et højere stade, end det andre lande kunne fremvise. Eftersom Klemperer brændte for fransk litteratur og tænkning, blev han hurtigt kørt ud på et sidespor.

Da Hitler siden kom til magten og rækken af love, der indskrænkede jødernes muligheder, blev indført, blev tilværelsen langt mere besværlig for ægteparret Klemperer. Ganske vist blev han som en arisk kvindes ægtemand ikke interneret og dræbt, men han og hans hustru måtte finde sig i at blive placeret i særlige jødehuse, hvor de delte hjem med andre par, hvor den ene part var jøde. Samtidig gjorde Gestapo en indsats for at chikanere beboerne i disse huse.

Var styrets repræsentanter i dårligt humør, blev den indkaldte jødiske ægtefælle arresteret og sendt til en tilintetgørelseslejr. Den officielle beskrivelse af dette var, at vedkommende var "udvandret".

En sådan skæbne var Klemperer heldig at undgå. Som andre i hans situation blev han henvist til skiftende arbejdspladser, hvor de fik et manuelt arbejde, idet akademiske studier var forbudt for jøder. I det hele taget var intellektuelt arbejde ildeset i Nazityskland, hvor befolkningen i videst muligt omfang skulle indoktrineres og fordummes. "Intellekt" var et decideret hadeord indenfor Det Tredje Riges sprog (s. 375). Som filolog kunne Klemperer dog ikke leve uden en akademisk beskæftigelse. Derfor skrev han dagbog og noterede i denne sammenhæng sine iagttagelser af de gloser, der opstod i forbindelse med nazismens udbredelse. Det var svært, for en jøde måtte ikke være i besiddelse af ikke-jødisk litteratur af nogen art. Ikke engang aviser var lovlige for Klemperer at læse i, så han og hans ikke-jødiske venner løb betragtelige risici for at muliggøre hans studier. Dagbøgerne blev én for én gemt hos en bekendt, for jødehusene blev jævnlige ransaget, og hvis Gestapo havde fundet en samling dagbøger dér, var de ikke alene blevet brændt; Klemperer var også blevet arresteret og siden "udvandret".

Til alt held overlevede ikke alene Victor og Eva Klemperer tiden under nazismens åg, men også dagbøgerne, og på baggrund af dem udgav han i 1947 sin filologiske notesbog om "LTI Lingua Tertii Imperii". I 1995 udkom også hans dagbøger fra 1933-1945 posthumt under titlen "Jeg vil aflægge vidnesbyrd til det sidste" (dansk udgave i 2010). Som en af dem, der i særdeleshed blev lagt for had af nazisterne, som filolog, og som bosiddende i Dresden med daglig tilgang til den politiske samtale blandt ikke-jøder, havde Klemperer de bedste forudsætninger og en enestående - om end livsfarlig - mulighed for at få en forståelse af Det Tredje Riges sprog, dets nuancer og dets grusomhed.

Kunsten at gøre løgn til sandhed

I "LTI Lingua Tertii Imperii" beskriver Klemperer de særlige ord og begreber, nazisterne gjorde brug af. Med eksempler fra litteraturhistorien, filosofihistorien og den europæiske historie sandsynliggør han tilblivelsen af den nazistisk tænkning og dens særlige sprogbrug. Således argumenterer han for, at nazismen i hvert fald delvis er vokset ud af romantikken (kapitlet "Tyske rødder"). At Klemperer har sans for nuancer og ikke alene er kritisk overfor dyrkelsen af det særligt tyske, der når sit beklagelige højdepunkt i nazismen, ses blandt andet i hans sammenligning mellem den nazistiske propagandas og Herzls (den politiske zionismes stifters) sprogbrug og ideer. På denne baggrund konstaterer Klemperer, at der er ikke så få ligheder (s. 244).

Selvom Klemperers filologiske notesbog er skrevet af en intellektuel akademiker, er nogle af de kendsgerninger, han fastslår, skræmmende banale. Han konstaterer, at Adolf Hitler og propagandaminister Joseph Goebbels gjorde brug af gentagelser, som om en løgn blev til sandhed ved at blive gentaget tilstrækkelig mange gange. Ligeledes blev det nazistiske budskab videregivet så larmende som muligt, hvilket enhver kan forvise sig om ved at se eller høre et klip, hvor Hitler holder en tale. Propagandaen gjorde brug af superlativer og andre overdrivelser, fordi intet var stort og voldsomt nok til at beskrive nazismens idé og sejre. Denne nedsættende måde at behandle befolkningen på,

Den smalle bog: Er argumentet svagt, så hæv stemmen og gentag det!

blev yderligere udviklet, idet propagandaen ikke undlod at modsige sig selv. For eksempel blev udslettelsen af den samme fjende bekendtgjort adskillige gange over længere perioder (s. 255).

En skærpet sans for fordummende sprogbrug

Klemperers bog om Det Tredje Riges sprog skærper sansen for nye gloser og de konnotationer, man i Nazityskland tillagde gamle ord. Men sansen skærpes også for det sprog, man udsættes for til daglig. Det skal ikke få én til at frygte fremkomsten af nazistiske tilstande i dagens Danmark, men tankevækkende er det alligevel, at man indenfor politik og journalistik støder på nogle af de samme fordummende gloser og talemåder, som i sin tid var med til at samle den tyske befolkning om en i bund og grund hadsk og afsporet ideologi. Både af den grund, og fordi bogen er et interessant og skræmmende kildeskrift bør oversætter Henning Vangsgaard takkes for at stille den danske udgave til rådighed, og ligeledes for at have forsynet den med et kort og lærd efterskrift.

Inspiration fra Klemperer

Knud Lindholm Lau er forlæggeren bag den danske udgave af Victor Klemperers "LTI – Det Tredje Riges sprog". Et centralt citat lyder således: "Ord kan virke som bitte små doser arsenik: De sluges ubemærket, de synes ikke at have nogen virkning, men efter nogen tid viser giftens virkning sig alligevel." (s. 14). Klemperers bog har tilsyneladende prikket til Lindholm Lau i forvejen veludviklede fornemmelse for sprog og retorik, og inspireret ham til at trække de seneste års danske udlændingedeбат gennem et net, for at opfange de eksempler på sprog, der bestemt ikke gavner en demokratisk og indbyrdes respektfuld samtale. Det er ikke mindre end skræmmende, hvor meget smuds, der er blevet hængende i nettet – og så er udtalelser fra Rasmus Paludan ikke engang med.

Mens Klemperers bog handler om det nazistiske sprog, handler "Bare fordi at" om det særlige populistiske sprog, der er opstået som følge af en stadig voldsommere udlændingedeбат. Selvom "Bare fordi at" har en klar politisk vægtning og Lindholm Lau ikke lægger skjul på, at han har det svært med den politiske højrefløj, kan dette ikke bruges som argument for at skubbe hans analyser til side. Med en baggrund som Cand.phil. fra Institut for Statskundskab ved Aarhus Universitet samt uddannelse som medieretoriker ved DR med efterfølgende virke som journalist taler Lindholm Lau med en vis vægt, og selvom der findes forskellige definitioner af populisme, giver "Bare fordi at" en brugbar forståelse af, hvordan begrebet kan udfolde sig.

Folket vs. eliten

Det er egentlig ikke fordi ordet "Populisme" præger bogen, men hen mod slutningen refererer Lau et studie af den politiske diskurs i Belgien; en diskurs, der i hvert fald delvist er præget af populisme. Den definition på populisme, der gives i den belgiske bog, synes genkendelig her til lands:

"En kommunikation er populistisk, hvis den taler om folket, så det sættes lig med almenviljen, holdningen til samfundet, hvis vi havde samlet og spurgt det. Man bruger ord som folket, vælgerne og vi kunne tilføje danskerne. Man signalerer at ville forsvare folkets interesser, at man ikke er adskilt fra folket, og at man ved, hvad folket vil have. Denne henvisning til folket kaldes for 'tynd populisme'.

Den smalle bog: Er argumentet svagt, så hæv stemmen og gentag det!

Kommunikationspopulisme i tyk forstand får vi, hvis man oven i den tynde lægger 1) en antieliteholdning og 2) opfattelsen af folket som ét homogent folk, hvorfra nogle bør holdes udenfor i en ude-gruppe.

Man holder med folket mod eliten, der på tværs af holdninger og samfundspositioner lever i elfenbenstårne og kun har blik for egne interesser. Fjenden er uden for folket, højt over almindelige borgere. Eliten er som blok imod folket oppefra.

Fra siden truer udegruppen, der ikke deler folkets fælles interesser og egenskaber, men som populistten beskytter folket imod. Udegruppens værdier og adfærd kan ikke forenes med folkets, den stigmatiseres derfor og udelukkes. Gruppen er en byrde, og får skylden for uheld og ulykke, der rammer den almindelige befolkning. Derfor udpeges de til syndebukke, som man må gøre hårdt op med, måske endda helt fjerne fra folkets territorium." (s. 279f.).

Den seneste tid er der udkommet en del bøger på dansk om populisme (bla. af Samuel Rachlin, Anna Libak og Carsten Jensen). I "Bare fordi at" griber Knud Lindholm Lau sagen an med en lang række citater, der underlægges forskellige retoriske skemaer, hvorved styrkerne og – særligt – svaghederne i citaternes indhold og argumentation afsløres.

Citaterne er taget vidt forskellige steder fra. Her er et eksempel fra Den Danske Forenings lukkede Facebookgruppe, hvor der i 2015 blev drøftet nylige ildspåsettelse af asylcentre i Sverige: "Læg mærke til alle moskéerne og asylcentre der brænder rundt omkring ørerne på os – Dette inspirerer..." (s. 19). Der opfordres til guerillakrig og drab på sagesløse.

En ikke helt så voldelig, men meget mistænkeliggørende og utryghedsskabende tankegang, findes i dette citat om ghettoer, der: "sender fangarme ud på gaderne, hvor kriminelle bander skaber utryghed. Ind i skolerne, hvor forsømte børn hænger på kanten. Ned i kommunekassen, hvor indtægterne er mindre og udgifterne større, end de behøvede at være. Og ud i samfundet, hvor danske værdier som ligeværd, frisind og tolerance taber terræn." (s. 152). Dette citat, der klart spekulerer i en opdeling af befolkningen mellem etniske danskere og danskere med indvandre-/flygtningebaggrund, stammer ikke fra en lukket facebookgruppe, men fra statsminister Lars Løkke Rasmussens nytårstale i 2018.

Flygtningedebatten har ladet sig inficere af populisme, så mange danskere - på alle samfundsniveauer - gør brug af den særlige mistænkeliggørelse, der ikke afspejler virkeligheden, men bærer på en iboende risiko for at blive en selvopfyldende profeti. Den, der tales grimt om, mister lysten til at komme sine kritikere i møde.

Os og dem

Lindholm Lau påpeger tendensen til at opdele befolkningen i et "os" og et "dem". En sådan opdeling skaber splittelse, også selvom man forsøger at dække sig ind under videnskab, i dette tilfælde genetik, hvor formanden for partiet Dansk Samling Morten Uhrskov Jensen udtaler: "Det er uomtvisteligt, at ca. 90 procent af befolkningen i Danmark har et nært genetisk slægtskab [...] Hvis jeg har ret i, at de faktuelle genetiske forskelle også betyder en gennemsnitligt forskellig adfærd (og en forskellig evne i kognition, skal jeg tilføje) i den virkelige verden, er det indlysende, at det giver mening at tale om danskere og heroverfor 'de andre', der ikke er danskere." (s. 185).

Hvis en udtalelse som denne søger at bevise, at Uhrskov Jensen tilhører en særlig intelligent genetisk gruppe, kan man let få den opfattelse, at selve udtalelsen undergraver teorien.

Grundloven undergraves

I "Bare fordi at" anskueliggør Lindholm Lau, at der fra flere partiers side arbejdes på at skævvride fordelingen mellem den lovgivende, udøvende og dømmende magt, idet politikere kommenterer verserende sager og højlydt forarges over de domme, der fældes. Til tider tales der oven i købet om, at domstolene og uafhængige statslige instanser skal underlægges Folketinget. Her er et eksempel fra Dansk Folkeblad, 2016, nr. 2: "Flygtningenævnets afgørelser skal fremover godkendes politisk. Der skal være demokratisk kontrol med Flygtningenævnet." Det lyder godt med "demokratisk kontrol", men det vil være en indskrænkning af demokratiet at følge opfordringen fra Dansk Folkeblad, for en instans som Flygtningenævnet har netop sin berettigelse i sin uafhængighed.

Sydebukken

Hvis man ikke allerede har haft det, inden man åbnede "Bare fordi at", får man under læsningen en fornemmelse af, at politikere, presse og andre, der kaster sig ud i debatten med grove sproglige hug til flygtninge og indvandrere, har desperat brug for en sydebuk, der kan tage alle slagene for og opmærksomheden fra den fejlslagne politik, der har ført langt større problemer med sig. Lindholm Lau skriver: "Medens det politiske system og medierne diskuterer ikke-vestlige udlændinge – der måske, måske ikke – udgør et problem, fosser pengene ud af SKAT, de offentlige institutioner bryder sammen, den sociale frustration er stigende, og de globale problemer søges indkapslet ved grænsen". (s. 226).

Man kan spørge, om det er en politik, der er et demokrati værdigt. Men ved at spørge sådan, og dermed kritisere den tone, der præger udlændingedebatten, risikerer man at blive beskyldt for politisk korrekthed og for at trække nazi- eller offerkortet. Disse begreber analyserer Lindholm Lau også. Angående nazikortet forklarer han ganske nøgternt, at man ikke anklager andre for at være nazister, blot fordi man trækker tydelige linjer fra den aktuelle situation til situationer under nazismen. Man advarer blot om, at man muligvis er på vej ud, hvor fundamentet bliver svagt.

Forbehold

Undervejs i læsningen af "Bare fordi at" kan det være svært ikke at blive grebet af træthed over det væld af eksempler, Lindholm Lau lister op. Intet synes at være for småt. Og dog er mængden jo netop med til at understrege pointen, nemlig at debatkulturen har ændret sig, så det er blevet almindeligt i alle danske samfundslag at tale nedladende og fordomsfuldt om flygtninge og indvandrere.

I langt de fleste eksempler synes Lindholm Lau at være velargumenteret, og han er meget grundig i sin kildehenvisning. Dog er der enkelte svipsere. Et eksempel: "På etiketter fra Lutherårets specialøl berettes der om et samfund med rødde tilbage til reformationen med bl.a. ytringsfrihed og demokrati. Men tesen om Luther som den, der holder fat i demokratisnoren 500 år tilbage, er tvivlsom, og der har i hvert fald været mange knuder af forandringer, kampe og forskelligheder på snoren undervejs." (s. 163).

En tekst på en øl skal i første omgang gavne salget af ølet. Ergo vælger man en tekst, der siger noget positivt, og er

ikke særlig opmærksom på udsagnets sandhedsværdi (tænk bare på ”Tuborg gør livet lidt grønnere”). Sådan fungerer reklame nu engang. Og det er da klart, at Luther ikke var den store demokratifortaler, fordi demokratiet i nutidig forstand langt fra havde set dagens lys i midten af 1500-tallet. Derfor er øloplysningen ikke vigtig nok til at have med i en bog som ”Bare fordi at”.

Lindholm Lau nævner Luther flere gange, men hver gang er det med henvisning til hans skrækkelige skrift ”Mod jøderne og deres løgne”. Set som enkeltværk er det svært at udforme en kritik, der er stærk nok, men man glemmer ofte, at hele Luthers værk og virke pegede helt andre steder hen end det forholdsvis sene værk mod jøderne. Der er ingen tvivl om, at Luthers syn på jøder udviklede sig katastrofalt, men det gør ikke hans øvrige tanker og resultater forkastelige. Han var barn af sin tid, men også meget nytænkende, og selvom han også tit kritiseres for at være kvindeundertrykkende, havde han faktisk langt større forståelse for det modsatte køn end langt de fleste andre mænd i hans samtid.

Et forbehold som dette drukner imidlertid i den mængde af veldokumenterede eksempler, Lindholm Lau lister op i ”Bare fordi at”. Den tynde lutherargumentation og et par andre småeksempler synes at være undtagelsen, der bekræfter reglen. Derfor er ”Bare fordi at” et alvorligt, indsigtfuldt og nødvendigt indspark om det populistiske debatklimate, der i disse år præger dansk (og europæisk) politik og folkesind. Med sin bog forsøger Lindholm Lau at trække i nødbremsen, og hvis man ikke har forstået nødvendigheden heraf, inden man har læst bogen, er man nået til erkendelsen bagefter.

Indsendt af [Anne Rye Andersson](#)

Ingen kommentarer:

Send en kommentar

Kommenter som: Google-konto ▼

[Nyere indlæg](#)

[Start](#)

[Ældre indlæg](#)

Abonner på: [Kommentarer til indlægget \(Atom\)](#)

Rejsjer tema. Leveret af [Blogger](#).